

Primary School Teacher Trainees' Opinions on Epistemological Beliefs and Metacognition

Meral GÜVEN¹

Ş. Dilek BELET²

ABSTRACT: Epistemological beliefs defined as individuals' subjective beliefs about what knowledge is and how knowing and learning occurs. Metacognition explained as students' supervisions of the activities performed on their learning can be considered as basic factors of learning to learn. In this study, it's critically aimed to determining opinions of primary school teacher trainees' metacognition and epistemological beliefs. In collecting, analyzing and interpreting the data, qualitative research methodology were used. Participants were determined with the maximum variation (heterogeneity) sampling technique. Data used in this study were collected from twenty volunteer primary school teacher trainees with semi-structured interview forms developed by the researchers. The study revealed that participants who explained learning as effort rather than ability and had awareness about metacognition.

KeyWords: Epistemological beliefs, metacognition, primary school teacher trainee

SUMMARY

Purpose and significance: Conducting a research, solving a problem, using creative knowledge, knowing and applying ways of critical and creative thinking and learning to learn are the most important requirements of keeping steps with information society, which also refers to underlining parameters of epistemological beliefs and metacognition. In this study, it's critically aimed to determine primary school teacher trainees' opinions on epistemological beliefs and metacognition and also examine the relationship between their epistemological beliefs and metacognition.

Methods: In this study, qualitative research methodology was employed in collecting, analyzing and interpreting the data. Data used in this study were collected from twenty volunteer elementary school teachers with semi-structured interview forms developed by the researchers between the data of 20 April 2009 to 08 May 2009. Participants were determined with the maximum variation (heterogeneity) sampling technique. In analyzing and interpreting the data, descriptive analyze was used. For the calculation of reliability, 'Percentage of Agreement' suggested by Miles and Huberman (1994) was used and 0.90 was found as a percentage of reliability.

Results: The results revealed that although the primary school teacher trainees opinions on what knowledge is differs, respondents mostly agreed that it is related to faculties that are not innate but acquired by living as a result of experience with environment (synthesis, interpreting and using) and related to a subject which is essential for people to gain in their lives. Additionally, the primary school teacher trainees explained that knowledge is something that cannot be attained without attempting, and that requires effort and a requirement for doing anything, advancing and producing. Primary school teacher trainees explained learning as a process that mostly occurs in social environment, requires effort and takes time. Some

¹ Asst. Prof. Dr., Anadolu University, Education Faculty, mguven@anadolu.edu.tr

² Asst. Prof. Dr., Anadolu University, Education Faculty, sdbelet@anadolu.edu.tr

students explained learning as a process based on personal characteristics and effort. In accordance with the primary school teacher trainees' opinions on metacognition, it can be pointed out that most of the participants used learning strategies and most of these strategies are renewing strategies. Furthermore, primary school teacher trainees reported that the use of strategies ensures the permanency in their learning and facilitates learning in a short time. Besides, results also indicated that some of the participants used strategies to monitor their learning. When the primary school teacher trainees' opinions on epistemological beliefs and meta-cognition are compared, it was found that the students who defined learning as a requirement stated that mostly effort, social environment and experience are effective in learning. Personal characteristics such as motivation, self- confidence are to some extent influential in learning. One of these primary school teacher trainees expressed that he did not use strategies all the time, but the others used the learning strategies and had ideas about their learning. The students who defined knowledge as acquired with experience and effort also identified learning in the same way and put forth that effort and experience are effective in learning; also their awareness about metacognition is high.

Discussion and Conclusions: Based on the opinions of primary school teacher trainees on epistemological beliefs, knowledge was mostly defined by them with experience with environment (synthesis, interpreting and using) and for some cognitive processes is influential for attaining knowledge. Besides for learning which is one of the critical parameter of epistemological belief, the primary school teacher trainees explained that it is related with efforts rather than ability. About metacognition most of the primary school teacher trainees used learning strategies and some of them used planning and monitoring strategies for learning. In relationship between epistemological belief and metacognition, participants who explained learning as effort rather than ability and had awareness about metacognition.

Bu çalışma, 1-4 Temmuz 2009 tarihleri arasında Barselono'da düzenlenen The Sixteenth International Conference on Learning (16. Uluslararası Öğrenme Konferansı)'da bildiri olarak sunulmuştur.

Sınıf Öğretmeni Adaylarının Epistemolojik İnançları ve Bilişbilgilerine İlişkin Görüşleri

Meral GÜVEN³

Ş. Dilek BELET⁴

ÖZ: Bu araştırmanın temel amacı, sınıf öğretmeni adaylarının epistemolojik inançları ve bilişbilgilerine ilişkin görüşlerini belirlemektir. Bu amaca yönelik olarak araştırma nitel araştırma yöntemi benimsenerek gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın katılımcılarının belirlenmesinde maksimum çeşitlilik örnekleme yönteminden yararlanılmış, cinsiyet, sınıf ve not ortalaması gibi değişkenler açısından çeşitlenmeye çalışılan Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalında öğrenim gören 20 öğrenci araştırmanın katılımcılarını oluşturmuştur. Araştırma verileri betimsel analiz tekniği kullanılarak çözümlenmiştir. Araştırmanın sonucunda, sınıf öğretmeni adaylarının bilginin genel olarak yaşantılarla ve çabayla elde edildiğini, bir gereksinim olduğunu ve zihinsel süreçlerle ilişkili bir kavram olarak nitelendirdikleri, öğrenmeyi sosyal çevrede yaşantılarla gerçekleşen, çaba gerektiren ve zaman alan bir süreç olarak açıkladıkları ve öğrenmede motivasyon, özgüven gibi kişisel niteliklerin de etkili olduğunu düşündükleri bulunmuştur. Ayrıca sınıf öğretmeni adaylarının epistemolojik inançları ve bilişbilgilerine ilişkin görüşleri karşılaştırıldığında bilgiyi ve öğrenmeyi çevredeki yaşantılarla ilişkilendirerek açıklayan öğrencilerin öğrenme stratejilerini kullandıkları ve kimi öğrencilerin ise kendi öğrenmelerini izledikleri yönünde sonuçlara da ulaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Epistemolojik inanç, bilişbilgisi, sınıf öğretmeni adayı

GİRİŞ

Son yıllarda öğretmen adaylarının öğrenme ve dolaylı olarak da öğretme becerilerinin geliştirilmesi amacıyla hizmet öncesinde eğitimlerine yönelik önemle üzerinde durulan konulardan biri öğretmen adaylarının epistemolojik inançlarının geliştirilmesidir (Brownlee, Purdie, Boulton-Lewis, 2001, s.243). Epistemolojik inanç ya da inançlar bireylerin bilginin ne olduğu, nasıl toplandığı, bilgi için belirledikleri sınırlar ve ölçütlerin neler olduğuna yönelik bireysel bakış açıları olarak ele alınmaktadır (Perry, 1981). Clarebout ve diğerlerinin (2001, s. 53) Schommer'dan (1990) aktardığına göre, öğretmen adaylarının eğitiminde bilişbilgisiyle ve özellikle epistemolojik inançlarla ilgili hızla artış gösteren araştırmaların üzerine kurulduğu iki temel varsayım vardır. Bu varsayımlar; *bilginin doğası ve gelişimine yönelik bireyler tanımlanabilir kavramlara ve inançlara sahiptirler ve bu kavramlar ile inançlar öğrenmeye ilişkin bireylerin yerine getirmesi gereken görevlere yönelik bireysel yorumlarını etkiler*. Başka bir ifade ile epistemolojik inançlar öğrenmede temel olan anlamayı etkileyen önemli bir etmen olarak tanımlanabilir.

Epistemolojik inanç kavramı ilk olarak Perry tarafından araştırılmıştır. Perry öğretmen adaylarının eğitimleri süresince epistemolojik inançlarla ilgili hareket edilen 4 farklı duruma dikkat çekmiştir. Perry bu durumları; ikilik (dualism), çokluk (multiplism), görecelilik (relativism) ve edinim (commitment) olarak açıklamıştır. *İkili* bakış açısına sahip bireyler bilginin doğasına ilişkin kesin doğrular ya da yanlışlar olduğunu düşünürler ve doğruların uzman ya da kendileri için otorite kabul edilen bireylerden yayılımının sağlandığına inanırlar. İlerleyen aşamalarda bireyler bilgiyi *çoklu* bir bakış açısıyla düşünmeye başladıklarında, bazı doğruların ya da yanlışların kesin olarak bilinemeyeceğini ve bu nedenle bilginin nihai doğrularla kişisel inançları birlikte içerdiğine inanırlar. Bireylerin içinde bulunacağı bir sonraki durum ise *göreceli* bakış açısidir. Bu aşamada bireysel epistemolojik düşünüşte temel bir değişim ortaya çıkar. Bireyler sezgilerinin ya da kişisel fikirlerinin ötesinde bilginin anlamın inşasıyla gerçekleşeceğini düşünürler. Kesin doğrular artık yoktur. Çünkü

³ Asst. Prof. Dr., Anadolu University, Education Faculty, mguven@anadolu.edu.tr

⁴ Asst. Prof. Dr., Anadolu University, Education Faculty, sdbelet@anadolu.edu.tr

artık doğru bireylerin kişisel yorumlarına göre görecelilik gösterir. Son aşama olan *edinim* durumunda ise göreceli düşünme hala temel özelliştir. Ancak belli inançlar diğerlerine göre daha önemlidir ve edinimin çok daha esnek bir yapıda gerçekleştiğine inanılır (Brownlee, 2003, s. 1).

Kitchener ve King (1983) ve Baxter Magolda'da (1993) Perry'nin tanımlamalarına benzer dağılımları işaret etmektedir. Kitchener'a göre (1983) kişisel epistemolojik inançlar; bireylerin gerçek dünyaya ilişkin problem çözme süreçlerinde bilişsel akıl yürütmelerini, Schommer'a göre (1990) öğrenme ve öğretme süreçlerinde anlamalarını ve eleştirel yorumlamalarını, Windschilt ve Andre'ye göre ise (1996) kavramsal değişimleri etkileyebilir. Başka bir ifade ile Kitchener'a göre (1983) gerçek dünyaya ilişkin sorunların çözümlerinin sınırlarını tanımlamak ve sorunlara müdahaleyi kolaylaştırmak için epistemolojik inançlara ilişkin bir bilgi ve farkındalık gerekmektedir. Örneğin bir öğretmen bilginin kesin olduğunu ve doğruların iletilebileceğini düşünüyorsa (dualistik epistemolojik inanç) gerçek hayattaki sorunlara ilişkin çözümleri, belli işlemler ve akış şemaları uygulayarak çözer ve çözümü tek bir doğru basamağında tanımlar. Öte yandan eğer bir öğretmen bilginin eleştirel yansıma yoluyla (relativistik epistemolojik inanç) yapılandığını düşünüyorsa sorunlara ilişkin birçok alternatif çözüm geliştirebilir (Akt. Brownlee, 2003, s. 2). Bu bağlamda öğretmen adaylarının hizmet öncesindeki eğitimleri sırasında, epistemolojik inançlarının belirlenmesi ve geliştirilmesine yönelik etkinliklerin düzenlenmesi hem eğitimleri sırasında anlama becerilerinin geliştirilmesi hem de daha sonrasında gerçekleştirecekleri öğretme etkinliklerinin kılavuzlanması bakımından oldukça etkili olduğu söylenebilir.

Öğretmen adaylarının epistemolojik inançlarının belirlenmesinde kullanılabilecek modellerden biri de Schommer tarafından geliştirilmiştir. Epistemolojik inançlara ilişkin sınıflamasını dört boyutlu bir modelle açıklayan Schommer'in (1990) modelindeki boyutlar "*öğrenme yeteneği doğuştandır*", "*bilgi basittir*", "*öğrenme hemen gerçekleşir*" ve "*bilgi kesindir*" biçiminde açıklanmaktadır. Gelişmemiş ya da olgunlaşmamış epistemolojik inançlara sahip olan bireyler; bilginin basit, kesin/değiştirilemez olduğunu, öğrenmenin hemen gerçekleştiğini, öğrenme yeteneğinin doğuştan olduğunu ve sonradan geliştirilemeyeceğini düşünürlerken, gelişmiş ya da olgunlaşmış epistemolojik inançlara sahip bireyler bilginin karmaşık olduğunu, değiştiğini, öğrenmenin zaman aldığını ve çaba gerektirdiğini düşünürler.

Fisher ve Rush'ın (2008, s.230) Schommer (1994) ve Brownlee'den (2001) aktardığına göre epistemolojik inançların biliş ve bilişüstü işlemleri önemli ölçüde şekillendirme kapasitesine sahip olduğu düşünüldüğünde öğrenmeye ilişkin yaklaşımların üzerindeki etkisinin de değerlendirilmesini bir gereklilik olarak ifade edilebilir. Öğretmen adaylarının inançları ve değer sistemleri sınıftaki öğretim sürecinde onların sahip olduğu uygulamaya dönük kuramları ve kavramları şekillendirir. Bir başka deyişle öğretmenlerin inanç ve değer sistemi sınıftaki performanslarını ve öğretim stratejilerini etkiler (Cheng ve diğerleri, 2008, s.1). Bu bağlamda, sınıf öğretmeni adaylarının epistemolojik inançlarına ilişkin görüşlerinin belirlenmesi de önemli görülmektedir.

Epistemolojik inançlar ve bilişbilgisi birbirinin tamamlayan iki önemli kavramdır. Araştırmacılar, epistemolojik inançların öğrencilerin anlama düzeyleri, amaçlara uyumu, bilişbilgisi ve öğrenme stratejilerini kullanma durumları ve okulda öğrenme ile ilgili yaşanan ortamlar ile ilişkili olduğuna işaret etmektedirler (Hofer, 2001). Öğretmen adaylarının epistemolojik inançlarının gelişmişliğinin yanı sıra öğrenmesinin farkında olması öğrenme ve öğretme etkinliklerinin etkili bir biçimde gerçekleşmesine de katkı sağlayacaktır. Eggen ve Kauchak'a göre (2001) ne zaman stratejik davrandıkları ya da davranmadıklarını izleyebilen ya da farkında olan öğrenciler başarılı öğrencilerdir. Bu durum öğrenmenin etkili olmasındaki temel etmenlerden birinin, bilinçli bir biçimde gerçekleştirilmesiyle olanaklı olduğuyla açıklanabilir.

Türkçe alanyazında yürütücü biliş, biliş üstü, biliş ötesi biçiminde de kavramsallaştırılan bilişbilgisi genel anlamıyla bireylerin algılama, hatırlama ve düşünme süreçlerinde var olan bilişsel süreçlerin farkında olması ve bu süreçleri kontrol etmesi (Huitt, 1997; Hacker ve Dunlosky, 2003), bireylerin kendi öğrenmelerini hazırlama, düzenleme, gerçekleştirme, denetleme ve geliştirmelerine olanak sağlayan bir öğrenme kavramı olarak ele alınmaktadır. Sternberg'e göre (1988) ise bilişbilgisi, bireyin problem çözmesinde, tahmin etme, planlama, izleme ve değerlendirmenin kullanıldığı yüksek düzeyde bir yönetsel süreçtir. Bu süreçte kullanılan becerilerde bireyin öğrenme sürecini izleme becerileri olarak adlandırılmaktadır. Dromrod'a (1990, s. 292) göre öğrenme sürecini izleme becerisine sahip bireyler; öğrenme sürecinin, belleğinin ve hangi öğrenme görevlerinin gerçekçi bir

biçimde tamamlanacağına farkındadır. Hangi öğrenme yönteminin etkili olduğunu bilir. Öğrenme sürecinde başarılı olmaya yönelik bir yaklaşım planlar. Öğrenme stratejilerini etkili bir biçimde kullanır. Gerçekleştirdiği öğrenme durumunu izleyebilir. Daha önce edindiği bilgileri etkili biçimde kullanır.

Yurt dışında öğrencilerin epistemolojik inançları ile bilişüstü stratejileri kullanmalarına yönelik çalışmalara rastlanmakla birlikte, Türkiye’de bu iki kavramı bir araya getiren çalışmalar pek görülmemektedir. Ayrıca örgün eğitimin ilk basamağı olan ilköğretimin, bireylere toplumun kurallarına ve değerlerine uyum sağlamadaki temel yeterlikleri kazandırma, yetişkin yaşamında alacağı görevlere hazırlama ve diğer eğitim basamaklarında kazanılacak bilgi ve becerilerin temelini oluşturmada önemli bir yere sahip olduğu (Gürkan ve Gökçe, 1999; Kavak, 1997) düşünüldüğünde bu basamakta görev alacak olan sınıf öğretmenlerinin gelişmiş epistemolojik inançlara sahip olması ve bilişbilgisini etkili biçimde kullanabilmeleri beklenmektedir. Bu bağlamda araştırma, sınıf öğretmeni adaylarının bu nitelikleri taşıyıp taşımadıklarını belirleme düşüncesi ile ortaya çıkmıştır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı, sınıf öğretmeni adaylarının epistemolojik inançları ve bilişbilgilerine ilişkin görüşlerini belirlemektir. Bu temel amaç doğrultusunda araştırmada şu sorulara yanıt aranmıştır:

1. Sınıf öğretmeni adaylarının epistemolojik inançlarına ilişkin görüşleri nelerdir?
2. Sınıf öğretmeni adaylarının bilişbilgilerine ilişkin görüşleri nelerdir?
3. Sınıf öğretmeni adaylarının epistemolojik inançları ile bilişbilgilerine ilişkin görüşleri arasında bir ilişki var mıdır?

YÖNTEM

Katılımcılar

Araştırmanın katılımcılarının belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örneklemesinden yararlanılmıştır. Maksimum çeşitlilik örneklemesinde temel amaç probleme taraf olabilecek bireylerin çeşitliliğini maksimum derecede yansıtmaktır. Başka bir ifade ile maksimum çeşitliliğe dayalı bir örnekleme oluşturmada amaç, çeşitlilik gösteren durumlar arasında herhangi ortak ya da paylaşılan olguların olup olmadığını bulmaya çalışmak ve bu çeşitliliğe göre problemin farklı boyutlarını ortaya koymaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2005, ss.108-109). Araştırmada maksimum çeşitlilik örneklemesinden yararlanılmasının nedeni farklı özelliklere sahip olan sınıf öğretmeni adaylarının epistemolojik inançları ve bilişbilgileri konusunda ortak olarak tanımladıkları görüşlerinin belirlenmek istenmesidir. Bu bağlamda 2008-2009 öğretim yılında Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sınıf öğretmenliği Anabilim Dalı’nda öğrenim gören sınıf öğretmeni adaylarından belirlenen ve sınıf düzeyi, cinsiyet, not ortalaması gibi özellikler bakımından çeşitlenen katılımcılarının kişisel özellikler Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların Kişisel Özellikleri

Öğrenci özellikleri (N=20)	f
Sınıf	
Birinci sınıf	5
İkinci sınıf	5
Üçüncü sınıf	5
Dördüncü sınıf	5
Cinsiyet	
Kız	9
Erkek	11
Not Ortalaması	
3,50 ve üzeri	4
3,00-3,49 arası	6
2,50-2,99 arası	4
2,00-2,49 arası	4
1,99 ve altı	2
Toplam	20

Tablo 1’de görüldüğü gibi birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf olmak üzere her sınıf düzeyinden 5’er öğrencinin yer aldığı araştırmada, katılımcıların 11’i erkek 9’u kızdır. Araştırmaya katılan öğrencilerin 4’ünün not ortalaması 3,50’nin üzerindeyken 6’sının 3,00-3,49, 4’ünün 2,50-2,99, 4’ünün 2,00-2,49 arasında yer alırken 2 öğrencinin ise 1,99 ve altındadır.

Verilerin Toplanması Çözümlemesi ve Yorumlanması

Araştırmanın verilerinin toplanması aşamasında sınıf öğretmeni adaylarının epistemolojik inançları ve bilişbilgilerine ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla “yarı-yapılandırılmış görüşme” tekniği kullanılmıştır. Bu doğrultuda araştırmacılar tarafından altı sorudan oluşan bir görüşme formu hazırlanmış ve alandan 4 uzmanın görüşüne sunulmuştur. Alan uzmanlarından; görüşme formundaki soruların anlaşılır olma, ele alınan konuyu kapsama ve gerekli bilgileri kapsama durumunu kontrol etmeleri istenmiştir. Alan uzmanlarının görüşleri doğrultusunda forma son biçimi verilmiş ve veri toplama aracı uygulamaya hazır duruma getirilmiştir. Araştırmaya ilişkin veriler 20 Nisan 2009 ile 08 Mayıs 2009 tarihleri arasında toplanmıştır. Araştırma sürecinde yapılan tüm görüşmeler araştırmacıların biri tarafından ses kayıt cihazı kullanılarak gerçekleştirilmiştir.

Araştırma verilerinin çözümlemesinde betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Betimsel analizde veriler, araştırma sorularına ya da araştırma sorularına dayalı oluşturulan temalara göre sunulabilir. Bu analizde katılımcıların görüşlerini çarpıcı bir biçimde yansıtmak amacıyla doğrudan alıntılar yapılır. Betimsel analiz sürecinde yapılan işlemler aşağıda açıklanmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2005):

- *Verilerin dökümü:* Verilerin çözümlemesi aşamasında, görüşmeler sırasında kayıt edilen kasetler araştırmacılar tarafından çözümlenerek görüşme döküm formu oluşturulmuş, görüşme dökümleri ve kasetler alandan bir uzmana verilerek yanlış ya da eksik bölümlerin kontrolü sağlanmıştır.
- *Kodlama anahtarının oluşturulması ve kodlanması:* Verilerin dökülmesi aşamasından sonra görüşme soruları temel alınarak ve bu soruların yanıtlarını kapsayacak seçeneklere yer verilerek görüşme kodlama anahtarı hazırlanmıştır. Kodlama süreci araştırmacıların her ikisi tarafından ayrı ayrı gerçekleştirilmiştir.
- *Kodlamaların karşılaştırılması ve güvenilirlik:* Kodlama süreci araştırmacılar tarafından gerçekleştirildikten sonra araştırmacılar bir araya gelerek yapmış oldukları analizleri karşılaştırmış, görüş birliği ve görüş ayrılığı olan maddeleri belirlemiştir. Veri analizini sonlandırıldığı bu işlemde, araştırmanın güvenilirlik hesaplaması için Miles ve Huberman’ın (1994, 64) önerdiği güvenilirlik formülü kullanılmıştır. Güvenirlik formülüyle hesaplanan sonucun %70’in üzerinde olması durumunda (Gay, 1987, s. 217; Miles ve Huberman, 1994, s.64) değerlendiriciler arası güvenilirliğin sağlanmış olduğu kabul edilmektedir. Bu araştırmada yapılan hesaplamalar sonucunda araştırmanın güvenilirliği % 90 çıkmış ve araştırma güvenilir kabul edilmiştir.
- *Bulguların tanımlanması ve yorumlanması:* Kodlama anahtarına göre işlenen veriler araştırma soruları doğrultusunda doğrudan alıntılarla desteklenerek bulgular tanımlanmış ve tanımlanan bu bulgular araştırmacılar tarafından açıklanarak yorumlanmıştır.

BULGULAR

Araştırma sonucunda elde edilen bulgular “Sınıf öğretmeni adaylarının epistemolojik inançlarına ilişkin görüşleri”, “Sınıf öğretmeni adaylarının bilişbilgilerine ilişkin görüşleri” ve “Sınıf öğretmeni adaylarının epistemolojik inançları ve bilişbilgilerine ilişkin görüşleri arasındaki ilişki” olmak üzere üç ana temada toplanmıştır. Bulgular, frekans dağılımları biçiminde tablolaştırılmış ve araştırmaya katılanların görüşlerinden doğrudan alıntılar yapılarak özetlenmiştir.

Sınıf Öğretmeni Adaylarının Epistemolojik İnançlarına İlişkin Görüşleri

Sınıf öğretmeni adaylarının epistemolojik inançlarına ilişkin görüşleri teması “bilginin ne olduğuna ilişkin görüşler” ve “öğrenmenin nasıl gerçekleştiğine ilişkin görüşleri” olmak üzere iki alt temada toplanmıştır.

Bilginin ne olduğuna ilişkin görüşler

Sınıf öğretmeni adaylarına epistemolojik inançlarını belirlemeye yönelik ilk olarak “Bilginin ne olduğunu düşünüyorsunuz?” sorusu sorulmuştur. Öğretmen adaylarının bu soruya verdikleri yanıtlar Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Sınıf Öğretmeni Adaylarının Bilginin Ne Olduğuna İlişkin Görüşleri

Bilginin ne olduğu (N=20)	f
Yaşantı ve çabayla ilgili donanım	8
Doğuştan gelmeyen, çevreyle yaşantılar sonucu (sentez, yorumlama ve kullanma) yaşayarak elde ettiğimiz donanımlar	4
Uğraşılmadan elde edilmeyen edinmek için çaba gerektiren bir şey	2
Yaşamda, meslekte başarılı olmayı sağlayan ve zamanla elde edilen konular	1
Düşündüklerimizde, doğadaki gözlemlerimizden elde ettiklerimiz, yorumlarımız	1
Gereksinim	7
Tüm yaşam boyunca insanların kazanmaları gerekli olan bir konu ile ilgili şeyler	3
Bir şeyler yapmak, ilerlemek, üretmek için bir gereksinim	2
Öğrenmemiz gereken yararlı düşünceler ya da öğrenmeye katkı sağlamayan şeyler	1
Bilgi öğrenmenin kendisidir, düşünür, yorumlar, öğrenir ve bilgiye döneriz	1
Zihinsel süreçlerle ilgili bir kavram	5
Kavramların ve kavramlar arasındaki ilişkilerin zihinde anlamlandırılması/kişinin beyninin kavramlara anlam yüklemesi	2
Pratik davranabilme, kıvrak zekalı olma	1
Hafızada depolanan çevrede olan şeyler	1
Kalın kitaplar, internet ve oradan elde edilenler	1

Tablo 2’de görüldüğü gibi sınıf öğretmeni adaylarının 8’i bilginin yaşantılarla ve çabayla elde edilen bir donanım olduğunu, 7’si bilginin yaşam için bir gereksinim olduğunu, 5 öğrenci ise bilginin zihinsel süreçlerle ilgili bir kavram olduğunu ifade etmektedir.

Bilginin çabayla elde edileceğine değinen 3.Öğrenci bu konudaki görüşünü “*Bilgi bence uğraşılmadan edinilmeyecek bir şeydir. Yani tesadüfen bile ulaşırsak onun için bir çaba harcamamız gerekir. Bilginin kalıcı olması için uğraş gerektiğine inanıyorum.*” derken, 6. Öğrenci “*doğuştan değil sonradan kazanılan bir şey olduğunu düşünüyorum. Öğrendiklerimizle düşündüklerimizin sentezi sonucunda oluşan, kişisel yorumlarında etkili olduğu bir kavram olduğunu düşünüyorum. Yani yaptıklarımız, tecrübelerimiz, deneyimlerimiz sonucunda bir yere ulaşmak, onu edinmek olarak düşünüyorum.*” demektedir. Benzer şekilde 11. Öğrenci de “*Bilgi doğuştan gelmeyen daha sonradan yaşayarak kazandığımız donanımlardır. Hayatta yani yaşayarak günlük hayatta karşılaştığımız olaylarla birtakım sonuçlar çıkararak bu sonuçları yorumlamak ve daha sonra karşılaştığımız olaylarda da bunu kullanabilmektir.*” biçiminde bilginin yaşantılarla yorumlanarak edinildiğini ifade ederken, bilginin meslek yaşamındaki önemine de değinen 19. Öğrenci “*yaşamımızda hayatımız boyunca, yaptığımız görevde meslekte bize yardımcı olacak bizim daha iyi şekilde mesleğimizde başarılı olmamızı sağlayacak olan zamanla elde ettiğimiz konulardır. Bazı konularda edindiğimiz donanımlardır.*” demektedir.

Bilginin gereksinimlerle ilgili olduğu yönünde görüş bildiren 16. öğrenci “*Bilgi, aslında bizim bir şeyler yapmamız için bir gereksinim, yani insanlar için nasıl yemek içmek bir gereksinimse bence bilgi de artık bir gereksinim. Çünkü bilgi olmadan ilerleyeceğimizi zannetmiyorum. Taş devrindeki gibi aynı eski çağlardaki gibi kalacağımızı düşünüyorum. O yüzden ilerleyebilmek bir şeyler üretmek için bilgiye ihtiyaç olduğunu düşünüyorum artık.*” derken, 7. Öğrenci ise “*öğrenmemiz gereken veya gerekmeyen düşünceler, böyle düşünüyorum. Bilgi vardır, öğrenmemize yarar sağlar. Öğrendiğimiz zaman bize katkı sağlar, bilgiler de vardır onu öğrenmemizin bizim için hiçbir etkisi yoktur sadece onu öğrenmişizdir.*” diyerek kimi zamanlarda gereksiz bilgileri de edindiklerine vurgu yapmaktadır.

Bilginin zihinle ilgili olduğunu ifade eden ve aynı zamanda da bilginin anlam yüklemeye ilişkinliğini kuran 8. Öğrenci ise “*Bilginin kişinin kendisinin o şeyi anlamlandırıldığı bir süreç olarak*

düşünüyorum yani mesela şu bardaktan örnek vereceksek biz bunu bardak olarak biliyoruz, biraz daha eskiye gidersek buna bardak denmeseydi başka bir şey denir miydi tarzında, yani insanlar onu nasıl anlamlandırmışsa bizim de zihnimizde o şekilde anlamlandırdığımızı ya da biz bunu hiç görmediğimiz ya da duymadığımız bir şey hakkında bir şey söylediklerinde onun hakkında hiçbir yorum yapamıyoruz. Kendi zihnimizde o kavramı canlandırmamız gerekiyor, bilginin böyle bir şey olduğunu düşünüyorum. Yani bilgiyi insan kendisi yaratabilir diye düşünüyorum. Yani sonuçta bir şeyler bulunmuş ya da icat edilmiş insanların bunun üzerine çalışmaları var, tamamen beyinle alakalı olduğunu düşünüyorum. Tamamen kendimiz ona ne anlam yüklemişsek o bilgi bunu ifade ediyor bence.” demektedir.

Sınıf öğretmeni adaylarının bilginin; yaşantılarla ve çabayla elde edilen donanımlar, bir gereksinim ya da zihinle ilgili bir kavram olduğu yönünde görüşler ortaya koyarak farklı tanımlamalarda buldukları görülmektedir. Ancak sınıf öğretmeni adayların tanımlamalarının farklılaşmasına karşın büyük bir kısmının ifadelerinde Perry'nin sınıflamasına paralel olarak bilginin anlamının inşası olarak değerlendirildiği ve kişisel edinimin ya da yorumların bu süreçte etkili olduğu yönündedir. Başka bir ifade ile sınıf öğretmeni adaylarının bilginin ne olduğuna ilişkin görüşlerinin bir anlam yükleme ve yorumlama süreci olduğu yönünde ağırlık kazandığı söylenebilir.

Öğrenmenin nasıl gerçekleştiğine ilişkin görüşler

Sınıf öğretmeni adaylarının epistemolojik inançlarını belirlemeye yönelik ikinci soru olarak “Öğrenmenin nasıl gerçekleştiğini düşünüyorsunuz sorusu sorulmuştur?” Öğretmen adaylarının bu soruya verdikleri yanıtlar Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3. Sınıf Öğretmeni Adaylarının Öğrenmenin Nasıl Gerçekleştiğine İlişkin Görüşleri

Öğrenmenin ne olduğu ve nasıl gerçekleştiği (N=20)	
Öğrenme sosyal çevre, zaman, deneyimler ve çabayla ilgili (f=16)	
Deneyimler sonucu (tecrübelerle ve çabayla) yaşantıyla sosyal çevrede gerçekleşen bir süreç, davranış değişimi	4
Bir öğretene ya da kişinin kendi başında gerçekleştirdiği çaba harcıyarak belleğine bilgileri alması	2
Sistemli bir şekilde yaşam boyu devam eden, kalıcı olan, gözlemlenilen davranışlar	2
Yaşamda daha önce karşılaşmadığımız şeyleri elde ettikten sonra davranışın değişmesi	2
Yaşantılarla öğrenilen, hayat boyu devam eden yaşamın devamı için gerekli olan davranış ve tutumlar	2
Etkileşimle gerçekleşen tutumlardan etkilenen bir süreç	1
Öğrendiklerimizle düşündüklerimizin, sentezi sonucunda oluşan bir kavram	1
Öğrenme çevredeki insanların bize yaptırdıkları şeyler	1
Bilgiyi almak ve deneyimlerimiz sonucunda bir yere ulaşmak, edinmek, hayatta uygulayabilmek	1
Öğrenme her ortamda gerçekleşebilen sosyal bir süreç	1
Günlük hayatta bizi etkileyen durumları, anlamlandırmak, yorumlamak, kullanmak ve geliştirmek	1
Formal ve informal (okul ve dış çevre) gerçekleşen bir süreç	1
Tekrar ve pekiştirmeyle uzun sürede gerçekleşen kalıcılığı sağlamaya dönük bir süreç	1
Öğrenmede bir tek doğru (kesin diye bir şey) yoktur. Ancak kişi kendini kapatmışsa kabul ettirmek zordur	1
Öğrenme sınırsızdır, çabayla her konu öğrenilebilir	1
Öğrenme kendini gerçekleştirir	1
Öğrenme kişisel özellikler ve sosyal çevredeki yaşantılarla ilgili (f=3)	
Bireyin bilgiyi almayı istediği durumlarda yaşayarak gerçekleşir	2
Öğrenme kişinin zekasına, okul ve ailedeki yaşantısına göre değişen bir süreç	1
Öğrenme zihinsel özelliklerle ilgili (f=1)	
Öğrenenlerin zihinlerindeki kodlamalarıyla gerçekleşir	1

Tablo 3'te görüldüğü gibi, öğretmen adaylarının öğrenmenin ne olduğuna ve nasıl gerçekleştiğine ilişkin görüşleri farklılaşmakla birlikte temel unsurlar bakımından benzerlikler göstermektedir. Bu bağlamda öğretmen adaylarının 16'sı öğrenmeyi günlük yaşamla ilişkilendirerek, öğrenmeyi sosyal çevrede gerçekleşen, zaman alan, deneyimlerle ilgili, çaba gerektiren bir süreç olarak tanımlamaktadırlar. Araştırmanın katılımcılarından 3'ü öğrenmeyi kişisel özelliklerle ve sosyal yaşantılarla, 1'i ise öğrenmeyi sadece zihinsel özelliklerle ilişkilendirmektedir.

Öğrenmeyi sosyal çevre, çaba, deneyimler ve zamanla açıklayan öğrencilerden 4. Öğrenci bu konuda *“öğrenme deyince davranışın değişimi geliyor. Ya önceden yapmadığım bir şeyi şu anda yapmak, yeni bir şeyler bana katması. Bana göre aslında öğrenme daha çok sosyal çevreden gerçekleşiyor... öğrenme gerçekten uzun bir süreç yani, bir anda olan bir şey değil herhalde kısa bir zaman dilimine yaymam gibi geliyor, sürekli öğreniyoruz zaten, yaşadıkça, nefes aldıkça, hep bir öğrenme çabası içindeyiz.”* derken, 7. Öğrenci *“sistemli bir şekilde gerçekleşiyor... Doğumla başlıyor öğrenme ölene kadar yaşam boyu sürüyor. Biz öğrenmeyi sistemli bir şekilde okullarda gerçekleştiriyoruz. Bana göre en etkili öğrenme yaşayarak öğrenmedir, daha kalıcı çünkü. Yaşayarak öğrendiğimiz şeylerin bizim için daha etkili olduğunu düşünüyorum... Herkesin kendi öğrenme sistemi, daha iyi öğrendiği bir sistem var.”* demektedir.

Öğrenmeyi hem sosyal çevre hem de kişisel özelliklerle açıklayan ve aynı zamanda öğretmeye dönük görüşlerini de dile getiren öğrencilerden 8. Öğrenci *“Ben öğrenmenin her ortamda gerçekleşebileceğini düşünüyorum. Ama en iyi öğrenmenin yaparak yaşayarak öğrenme olduğunu söyleyebilirim, bunun dışında kendi adıma ben okuyarak çok fazla bir şey öğrenemiyorum, mutlaka ben öğreneceğim bir şeyi bir model alarak, başka bir insandan olabilir ya da çevremdeki olayları gözlemleyerek olabilir, öğrenmenin de bu şekilde olduğunu düşünüyorum. Yani yaparak yaşayarak öğrenme daha kalıcı, hani eğitimde de düşünürsek genellikle bir şey öğreteceğimiz zaman da aynı. Zaten video kullanmamız ya da bire bir öğretmemiz çocuklara daha faydalı bunu düşünüyorum. Bunun dışında, kişiye hiçbir şeyi zorla öğretemeyiz diye düşünüyorum. Tabi bazı öğrendiğimiz şeyler var hani içgüdüsel olarak geliyor, onlar dışındaki bütün öğrenmelerin ben zorunlu olarak öğrenildiğini düşünmüyorum. Eğer bir kişi bir şeyi zorla öğrenmişse eğer, onu belli bir süre sonra mutlaka unutacağını düşünüyorum, ya da onun önüne engeller koyacağına inanıyorum. Bu yüzden öğrenme de istek kesinlikle olması lazım, kişiyi motive etmemiz gerekiyor, öğrencilere hani sevgiyle yaklaşıp onlar bir şey istemiyorsa da onlara sevmediği şeyleri farklı yollarla sevdirmeye çalışmalıyız.”* demektedir.

Öğrenmeyi zihinsel özelliklere göre açıklayan 14. Öğrenci ise *“Öğrenme insanların zihinlerindeki kodlamalarla gerçekleşebilir. Ortam, o anki kişinin durumu, konu öğrenmeyi etkileyebilir... Öğrenme sınırsız bir şeydir, her konu öğrenilebilir.”* demektedir.

Öğrenmenin ne olduğu ve nasıl gerçekleştiği ile ilgili görüş bildiren öğrenciler zamanda öğrenmeyi etkileyen etmenlere ilişkin görüşlerini de açıklamışlardır. Sınıf öğretmeni adaylarının öğrenmeyi etkileyen etmenlere ilişkin görüşleri Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4'te görüldüğü gibi öğrenmeyi etkileyen etmenlere ilişkin farklı görüşler bildirmişlerdir. Öğretmen adaylarının 12'si öğrenmenin sosyal çevreye bağlı değişkenlerden etkilendiği ifade ederken, 8'i öğrenmede kişisel inançların etkili olduğunu, 6'sı motivasyonun, 5'i özgüvenin öğrenmede etkili olduğunu, 5'i aileden gelen alışkanlıkların öğrenmeyi etkilediğini, 5'i ilgi alanlarının öğrenmede etkili olduğunu, 5'i ise en etkili öğrenmenin yaşayarak öğrenme olduğunu dile getirmiştir.

Öğrenmeyi etkileyen etmenlere ilişkin görüş bildiren 16. Öğrenci *“Çevre, aile, arkadaşlar, okuldaki öğretmenler bunların hepsi bir etkidir öğrenmeye”* derken, 1. Öğrenci *“çevrede olan etmenler arkadaşlarınızla olan yaşantılarınız, hırslarınız, tutumlarınız öğrenmeyi kesinlikle etkiler. Herhangi bir kaygınızı düşünüyorsanız, arkadaşlarınızla yarışma haline giriyorsanız, bu sizin başarınızı olumsuz etkiliyor, daha çok kaygılanıyorsunuz, ama rahat olup biraz daha esnek yaklaşabiliyorsanız olaya kendi öğrenmenizi gerçekleştirmek adına sadece kendinizle yarışıyorsanız bu öğrenmenizi daha kolaylaştırıyor diye düşünüyorum çevresel etkenler açısından. Onun haricinde fiziksel etkenlerinde olduğunu düşünüyorum. Yani yorgunluk, uykusuzluk, psikolojik sorunlar insanın öğrenmesini kesinlikle etkiler, onun haricinde en başta sağlık sorunlarının öğrenmeyi etkilediğini düşünüyorum. Ama tabi her zaman istek ön planda.”* derken, öğrenme için gereksinimlerin etkisine değinen 3. Öğrenci *“bir şeyin benim için yararlı olduğunu düşündüğümde öğrenmeye çalışırım ya da*

onunla ilgili alanımda soru çıkabileceğini düşündüğümü öğrenmeye çalışırım. İşime yaramayacak bir şeyi hiç merak edip öğrenmeye çalışmadım...” demektedir. 10. Öğrenci ise “örnek verecek olursak

Tablo 4. Sınıf Öğretmeni Adaylarının Öğrenmeyi Etkileyen Etmenlere İlişkin Görüşleri

Öğrenmeyi etkileyen etmenler (N=20)	f
Öğrenme için kişiden kaynaklanan etmenler etkilidir.	
Kişisel tutumlarınız ve ön yargılarınız öğrenmeyi etkiler	8
Kişinin kendini motive etmesi/istek daha iyi öğrenmeyi sağlar	6
Kişisel inançlar, geçmişten getirdikleriniz öğrenmeyi etkiler/ davranış değişimi zordur	6
Özgüven olmadığı sürece öğrenme olmaz	5
Kişinin ruhsal durumu öğrenmeyi etkiler	3
İstek olduğu sürece öğretmen ve çevre yan etmenlerdir	1
Kaygı başarıyı ve öğrenmeyi olumsuz etkiler	1
Kişinin kendiyle yarışması öğrenmeyi olumlu etkiler/kolaylaştırır	1
Fiziksel etmenler/sağlık durumu (yorgunluk, uykusuzluk) öğrenmeyi etkiler	1
Sahip olduğum şey ne ise kendi bildiğim gibi yaparım	1
Kişiye zorla bir şey öğretilemez	1
Kendi düşüncelerimiz boyutunda öğrenmek isteriz	1
İnanığımız şeyi öğrenmek isteriz/inançlarımız öğrenmeyi etkiler	1
İnanırsam başarılı olurum, öğrenirim	1
Kendine güvenirsen çalışmasan da başarılı olursun	1
Kişisel özelliklerini bilmek öğrenmeyi olumlu etkiler	1
Öğrenme için çevresel etmenler etkilidir.	
Çevresel etmenler/sosyal çevre(öğretmen arkadaş çevresi ve diğerleri) öğrenmeyi etkiler	12
Aileden gelen alışkanlıklar öğrenmeyi etkiler	5
Çevredekiler kendi düşüncelerimizde var olmamızı engelliyor	1
Öğrenmede artık kişiseliliğin pek önemi yoktur çevredekilerin dikte ettirdiklerini kabul ediyoruz	1
Öğrenmek için çalışmıyorum çevremi gözlüyorum	1
Öğrenme yalnız başına değildir çevrenin etkisiyle yapılır	1
Toplumsal inançlar, kültür öğrenmeyi etkiler	1
Öğrenme için gereksinimler ve ilgiler etkilidir.	
İlgi alanlarım/hoşlandığım konular öğrenmemde önemlidir	5
Bunu öğrenirsem bana faydası ne olacak düşüncesi öğrenmemde önemlidir	2
Öğrenmede gereksinimler ve merak önemlidir	1
Önemli olduğunu düşünmek öğrenmeyi etkiler	1
Meslek hayatımda yardım edecek şeyleri öğrenmek isterim	1
Kişiliğimi geliştirecek bilgileri öğrenmek isterim	1
Eksikliğini duyduğum yönlerimi tamamlayacak bilgileri edinmeye çalışırım	1
Diğer	
En etkili öğrenme yaşayarak öğrenmedir	5
Öğrenme için katılım çok önemlidir	1
Öğrenmem için birinin bana anlatması gerekir/fikir edindikten sonra başka yöntemler olabilir	1
Pratiğe dayalı kaynaklarlar öğrenmede önemlidir	1
Sistemli çalışıldığında hiçbir şey öğrenilemeyecek kadar zor değildir	1
İçgüdüsel olan şeylerin dışında sevilmeden öğrenilenler unutulur	1
Öğrenme sınırsızdır her konu öğrenilebilir	1
Kesin kesin diye bir şey yoktur	1
Çalışma düzeni ve disiplin öğrenmede etkilidir	1
Öğrenmeyi kolaylaştıran ve zorlaştıran etmenler vardır	1

mesela bir sosyal bilgiler dersi mesela, insan Tarih öğreniyor diyelim. Mesela geçmişine çok bağlı biri değilse, umursamıyorsa o konuyu öğrenmek istemeyebilir, ilgi duymayabilir, yani bunlar benim için

gereksiz öğrenmesem de olur diyebilir. Mesela derse karşı önyargısı olabilir, başka türlü ne bileyim mesela matematiği sevmiyor olabilir, sevmiyorsa öğrenmek istemiyor olabilir. Bu şekilde kendisine bir ket vuruyorsa öğrenmesini büyük ölçüde etkileyebilir. Kendi kişisel görüşlerini destekliyorsa daha ilgi duyuyorsa ilgili ise o konu ile ilgili öğrenmesine yardımcı olabilir. Daha kolay alır çünkü belleğine bir şeyleri.” biçiminde öğrenmeyi ilgilerin etkilediğini belirtmektedir.

Sınıf öğretmeni adaylarının öğrenmenin ne olduğuna ve nasıl gerçekleştiğine ilişkin görüşleri doğrultusunda, adayların büyük bir kısmının öğrenmeyi sosyal bir çevrede gerçekleşen yaşantılarla ve çabayla ilişkilendirdiği ve zaman alan bir süreç olarak değerlendirdikleri, öğrenmede genel olarak motivasyonun, merakın ve özgüvenin de etkili olduğunu belirttikleri görülmektedir. Bunun yanı sıra 1 sınıf öğretmeni adayının öğrenmeyi hem sosyal çevre hem de bireyin zekâsıyla birlikte, yine 1 öğretmen adayının ise öğrenmeyi zihindekileri kodlama olarak açıkladığı görülmektedir. Schommer’ın epistemolojik inançlara ilişkin modeli doğrultusunda, araştırmaya katılan sınıf öğretmeni adaylarının tamamına yakınının öğrenmeyi doğuştan gelen yetenekler yerine çabayla ilişkilendirdikleri ve öğrenmenin hemen gerçekleşmediğine inandıkları söylenebilir.

Alanyazından Perry’nin sınıflaması, Schommer’ın epistemolojik inançlara ilişkin modeli doğrultusunda elde edilen bilgilere göre, sınıf öğretmeni adaylarının genel olarak belirli bir düzeyde olgunlaşmış/gelişmiş epistemolojik inançlara sahip oldukları biçiminde yorumlanabilir. Bu durum ise 2004 yılında yapılandırmacı yaklaşım doğrultusunda değişen ilköğretim programları ile birlikte eğitim fakültelerinde bu yaklaşımı temel alan bir anlayışla derslerin yürütülmesi ve öğretim etkinliklerinin düzenlenmesi ile açıklanabilir.

Sınıf Öğretmeni Adaylarının Bilişbilgilerine İlişkin Görüşleri

Sınıf öğretmeni adaylarına “Ders çalışırken ya da bir sınava hazırlanırken, hangi yöntemlerle daha iyi öğrendiğini değerlendirir misin? Nasıl daha iyi öğrendiğine yönelik stratejilerin var mı, örnekler verir misiniz?” soruları sorulmuştur. Öğrencilerin bu sorulara verdikleri yanıtlar Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5’te görüldüğü gibi öğretmen adaylarının 16’sı ders çalışırken öğrenme stratejilerini kullandıklarını, 9’u öğrenme stratejilerini kullanmanın kalıcılığı ve zamanı etkili kullanmayı sağladığını ve öğrenmeyi kolaylaştırdığını ifade etmiştir. Ayrıca 5 öğretmen adayı öğrenmelerimi izler, çalışma yöntemlerimi gözden geçirir, gerekirse düzeltirim biçiminde, 5’i ise bilgiyi anlamlandırmak için tekrar yaparım biçiminde görüş bildirmiştir.

Bilişbilgisine ilişkin görüş bildiren 1. Öğrenci “*farklı derslere göre farklı öğrenme stratejileri geliştiriyoruz, mesela sözel derslerde daha çok kavram haritası kullanmak artık benim daha çok kendimce öğrenmemi kolaylaştırıyor. Dersten derse öğrenme stratejilerinin değiştiğini düşünüyorum... Strateji kullanmanın zamandan çok kazandırdığını düşünüyorum. Yani farklı stratejilerin farklı derslere uygulanması en çok zamandan kazandırır diye düşünüyorum. Hani öğrenmeyi zaten kalıcı hale getiriyor o ayrı... Ders çalışırken ya da bazen bir sınavdan başarısız olduğumda motivasyonum düşer. O zaman bir öğretmen adayı olduğumu düşünürüm, hemen genel amacımı aklıma getiririm, bunun için tekrar çalışmaya başlamam gerektiğini düşünür ve kendime güvenim gelir ve tekrar çalışmaya başlarım”* derken, 2. Öğrenci “*Aslında çok dersle içli dışlı değilim ama, kimi öğrenme stratejilerini sınav haftalarında kullanmaya çalışıyorum.”* demektedir. Bu konuda görüş bildiren 5. Öğrenci “*Öğrenmelerimi takip ediyorum yani işte bir dersi çalıştım başarısız oldum mesela vizeden düşük bir not aldım, işte nasıl yapmıştım, He bunu bu şekilde yapman gerekmiyormuş... Bir şeyi çalışmaya başlamadan önce de acaba nasıl yapsam diye düşünürüm derslerde plan hazırlarken falan nerden başlasam, nasıl yapsam ... hani bunu hangi yolla verebilirim, ilk önce bir zihnimde tasarlarım aslında, daha sonrasında bir müsveddeye dökerim yapabileceklerimi, ardından toparlarım, en son isim toparlarım.”* demektedir.

Tablo 5. Sınıf Öğretmeni Adaylarının Bilişbilgilerine İlişkin Görüşleri

Bilişbilgisine ilişkin görüşler (N=20)	f
Ders çalışırken sınavlara hazırlanırken öğrenme stratejilerini kullanırım	16
Not alırım	5
Özet çıkarırım	4
Yazarak çalışırım	4
Görselleştirerek çalışırım	3
Anlatma	2
Sesli okuma	2
Zihnimde canlandırırım, örneklerim.	1
Günlük yaşamdan örneklerle zihnime yerleştiririm	1
Anahtar kelimeler çıkarırım	1
Altını çizerim	1
Akrostiş kullanırım	1
Hikaye kurarım	1
Kavram haritası yaparım	1
Öğrenme stratejilerini kullanmam kalıcılığı ve zamanı etkili kullanmamı sağlar, öğrenmemi kolaylaştırır	9
Öğrenmelerimi izler, çalışma yöntemlerimi gözden geçirir, gerekirse düzeltirim	5
Bilgiyi anlamlandırmak için tekrar yaparım	5
Farklı derslerde farklı öğrenme stratejileri geliştiririm/farklı öğrenme biçimleri kullanırım	2
Gezmek görmek öğrenmemi kolaylaştırır	2
Öğrenmeye yönelik kendimi izlemeyi ve stratejileri sadece sınav haftalarında kullanırım	2
Nasıl daha iyi öğreneceğimi bilirim ama günlük yaşamda bazen uygulayamam.	1
Çalışmaya başlamadan önce nasıl yapacağımı düşünür, tasarlarım	1
Çalışırken sabit bir yöntem kullanırım.	1
Başarısız olduğumda şöyle çalışsaydım derim ama çalışmam	1
Düzenli çalışsam daha başarılı olurum	1
Öğrenmek için yeni şemalar geliştiririm	1
Strateji oluşturmak bireyseldir	1
Çalışmak için kimi yöntemler denedim kendime en uygun çalışma yöntemine karar verdim	1
Ders çalışmada herhangi bir stratejim yok	1
Başarısızlığı başarıya çevirmek için kendimi güdülerim	1
Öğrenme sırasında başkalarının söylediklerini araştırıp emin olduktan sonra öğrenirim	1
Öğrenme için kendimi güdülerim	1
Motivasyonum azaldığında öğretmen adayı olmam çalışmaya başlamamı sağlar	1

10. öğrenci “Kendi öğrenmemi izliyorum. Burada bazen yanılıbiliyorum da. Örneğin bir ders çalışırken buraya çalışmalıyım bu konu bana göre daha önemli diyebiliyorum, ama hiç önemsemediğim yerler bile karşıma hayatta bazen çıkabiliyor. Bu konuda biraz başarılı olabilirim ama yanıldığımız noktalarda olabiliyor. Ama çoğu insanın nelere öğrenip öğrenemediğini kendisini takip edebildiğini düşünüyorum. Genelde günü günü tekrar yapmam ama dikkat ederim neler yapmışız ne işlemişiz falan, onları haftalık olsa bile gene de bir bakarım mesela ne yapmışız. Ders çalışırken o konuyla ilgili önceden bir okuma yaparım sonra kendime o konuyu hatırlatacak mesela anahtar kelimeler, cümleler, o şekilde not alırım. ... Şöyle yapsam acaba daha iyi yapar mıyım? Şu şekilde davransam nasıl olur diye. Mesela herhangi bir derste o konuyla ilgili, işte sınav nereden nereye kadar mesela işte 3-5 arası ünite diyelim. O konuyla ilgili genel bir okuma yaparım. İşte o kendime aldığım o küçük küçük notlar bana çok faydası olur, çünkü genel bir genel kapsamda düşündüğüm için bana hatırlatıyor anahtar sözcükler. Bu şekilde daha başarılı olduğumu düşünüyorum.” derken, 11. Öğrenci “genelde yaparak ya da kendi derslerimi tekrar ederek öğrenmiyorum.” demektedir. 18. Öğrenci ise “Nasıl öğrendiğimi biliyorum ama sanırım uygulamıyorum.” biçiminde görüş bildirmiştir.

Sınıf öğretmeni adaylarının bilişbilgilerine ilişkin görüşleri incelendiğinde büyük bir kısmının öğrenme stratejilerini kullandıkları, bu stratejilerin ağırlıklı olarak yineleme stratejileri olduğu, adayların yaklaşık yarısının öğrenme stratejilerini kullanmanın öğrenmeyi kolaylaştırdığı ve daha etkili hale getirdiğini ifade ettikleri, bir kısmının da öğrenmede planlama ya da izlemeye dönük becerileri kullandıkları görülmektedir. Ayrıca bir öğretmen adayının herhangi bir strateji

kullanmaması da araştırmanın bulguları arasındadır. Bu bağlamda araştırmaya katılan sınıf öğretmeni adaylarının büyük bir kısmının kendi öğrenmelerini izlemeye yönelik bir farkındalıklarının olduğu söylenebilir. Bu durum öğretmen adaylarının hizmet öncesi eğitimleri sırasında aldıkları öğretmenlik meslek bilgisi dersleriyle ilişkilendirilerek açıklanabilir. Çünkü bu derslerde öğretmen adaylarına özellikle etkili öğrenme ve öğretme süreçlerine yönelik bilgiler verilmektedir.

Sınıf Öğretmeni Adaylarının Epistemolojik İnançları ve Bilişbilgilerine İlişkin Görüşleri Arasındaki İlişki

Araştırmanın son amacına yönelik olarak sınıf öğretmeni adaylarının bilginin ne olduğuna ve öğrenmenin nasıl gerçekleştiğine ilişkin görüşleri bilişbilgilerine ilişkin görüşleri ile karşılaştırılarak Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. Sınıf Öğretmeni Adaylarının Epistemolojik İnançları ve Bilişbilgilerine İlişkin Görüşleri

Öğrenci	Epistemolojik inancına ilişkin görüşü	Bilişbilgisine ilişkin görüşü
1	Bilgi-gereksinimdir. Öğrenme-kişisel özelliklerle ve sosyal çevre ile ilgilidir. Deneyimler ve çaba öğrenmeyi etkiler. Öğrenme kendini gerçekleştirir.	Öğrenme stratejilerini kullanıyor. Başarısızlığı başarıya çevirmek için kendini değerlendiriyor, güdülüyor. Farklı derslerde farklı öğrenme stratejiler kullanıyor. Strateji kullanımının öğrenmeyi olumlu etkilediğini düşünüyor. Öğrenmelerini izliyor, gözden geçirip, düzenliyor.
2	Bilgi-gereksinimdir. Öğrenme-sosyal çevre, çaba ve deneyimlerle ilgilidir. Kişisel özellikler aileden gelen alışkanlıklar öğrenmeyi etkiler	Öğrenme stratejilerini ve izlemeyi sınav haftasında kullanıyor. Strateji kullanımının öğrenmeyi olumlu etkilediğini düşünüyor.
3	Bilgi-yaşantı ve çabayla elde edilir. Öğrenme-sosyal çevre ve çabayla ilgilidir. En etkili öğrenme yaparak yaşayarak öğrenmedir. Öğrenmede gereksinimler etkilidir.	Öğrenme stratejilerini kullanıyor. Strateji kullanımının öğrenmeyi olumlu etkilediğini düşünüyor.
4	Bilgi-zihinle ilgilidir. Öğrenme-sosyal çevre ile ilgilidir. Yaşam boyu devam eder. Ailede edinilenlerin değişimi güçtür. Uzun süre ve çaba gerektirir.	Öğrenme stratejilerini kullanıyor. Tekrar yapıyor. Bilgiyi anlamlandırıyor.
5	Bilgi-zihinle ilgilidir. Öğrenme-sosyal çevrede deneyimlerle gerçekleşir. Öğrenmede ilgi alanları ve fayda sağlama önemlidir.	Öğrenmelerini izliyor, gözden geçirip, düzenliyor. Çalışmalarını önce tasarlıyor, planlıyor ve uyguluyor. Öğrenme stratejilerini kullanıyor.
6	Bilgi- yaşantı ve çabayla ilgilidir. Öğrenme- kişisel ve sosyal çevre ile ilgilidir. Deneyimler ve çaba gerektirir. Gereksinimlere bağlıdır. Düşünür, öğrenir, tekrar bilgiye döneriz.	Sabit yöntem kullanıyor. Sınavdan sonra başarısız olursa şöyle yapsaydım diyor ama yapmıyor.
7	Bilgi-gereksinimdir. Öğrenme-yaşam boyu-her ortamda gerçekleşir, çaba gerektirir. İlgiler öğrenmede önemlidir.	Öğrenme stratejilerini kullanıyor. Düzenli çalışsa daha başarılı olacağını düşünüyor.

	Herkesin bir öğrenme sistemi var/öğrenme sistemlidir. Geçmiş yaşantılarla edinilenlerin değiştirilmesi güçtür. Hiçbir şey öğrenilmeyecek kadar güç değildir.	
8	Bilgi-zihinle ilgilidir. Öğrenme-kişisel özelliklerle ve çevreyle yaşantılarla ilgilidir. Her ortamda öğrenilir. En iyi öğrenme yaparak yaşayarak öğrenmedir. Kişiye zorla bir şey öğretilemez.	Öğrenme stratejilerini kullanıyor. Öğrenmelerini izliyor ancak bazen yanılıyor.
9	Bilgi-gereksinimdir. Öğrenme herkese göre değişir. Öğrenme de zeka, sosyal çevre ve yaşantılar etkilidir.	Öğrenmelerini izliyor, gözden geçirip, düzenliyor. Farklı stratejileri deniyor ve kendisi için en uygununu belirliyor. Öğrenme stratejilerini kullanmanın öğrenmeyi olumlu etkilediğini düşünüyor.
10	Bilgi-gereksinimdir. Öğrenme- sosyal çevre ile ilgilidir ve çaba önemlidir. Öğrenmede gereksinimler ve ilgi önemlidir.	Nasıl yaparsa daha iyi olacağını düşünüyor. Öğrenme stratejilerini kullanıyor. Kişinin kendini tanımasının öğrenmede etkili olduğunu düşünüyor.
11	Bilgi-gereksinimdir. Öğrenme-yaşam boyu devam eden çaba gerektiren, zaman alan ve uygulamaya dayalı bir süreçtir.	Öğrenme için kendini güdüyor. Öğrenmelerini izliyor, gözden geçirip, düzenliyor. Tekrar yapıyor. Öğrenme stratejilerini kullanmanın öğrenmeyi olumlu etkilediğini düşünüyor.
12	Bilgi-zihinle ilgilidir. Öğrenme-yaşam boyu devam eden çaba gerektiren, zaman alan ve uygulamaya dayalı bir süreçtir.	Öğrenme stratejilerini kullanıyor. Tekrar yapıyor.
13	Bilgi-yaşantılarla ve çabayla elde edilir. Öğrenme-sosyal çevre ve yaşantılarla ilgilidir. çaba gerektirir ve yaşam boyu sürer. Kendine güvenirsen çalışmasan da yaparsın.	Tekrar yapıyor. Öğrenme stratejilerini günlük yaşamda bazen uygulayamıyor. Sınavlarda kullanıyor. Her durumun farklı öğrenme biçimi olduğunu düşünüyor.
14	Bilgi-zihinle ilgilidir. Öğrenme-kişiseldir. Ortam, konu, kişinin durumu öğrenmeyi etkiler Her konu öğrenilebilir, öğrenme sınırsızdır.	Öğrenme stratejilerini kullanıyor. Stratejilerin bireysel olduğunu düşünüyor. Strateji kullanımının öğrenmeyi olumlu etkilediğini düşünüyor.
15	Bilgi-gereksinimdir. Öğrenme-yaşantılarla, sosyal çevrede gerçekleşir. Yaşam boyu devam eder. Gereksinimler (meslek yaşamı ve kişiliği), merak, ilgi ve kişinin inandığı şeyler öğrenmede önemlidir.	Öğrenme stratejilerini kullanıyor. Yeri geldiğinde değiştiriyor. Öğrenmelerini izliyor, gözden geçirip, düzenliyor.
16	Bilgi-gereksinimdir. Öğrenme- sosyal çevre ile ilgilidir.	Öğrenme stratejilerini kullanıyor. Strateji kullanımının öğrenmeyi olumlu

	Formal ve informal gerçekleşir. Öğrenmede kesin kesin diye bir şey yoktur.	etkilediğini düşünüyor. Diğer yöntemleri/stratejileri deniyor ve en son bu çalışma yöntemine karar verdiğini söylüyor. Herhangi bir strateji kullanmıyor.
17	Bilgi-yaşantılar ve çaba ile ilgilidir. Öğrenme-sosyal çevreyle ilgilidir. Öğrenmede kişisel şeyler önemli değil, çevredekilerin dikte ettirdiklerini kabul ediyoruz.	Öğrenmelerini izliyor. Öğrenme stratejilerini kullanıyor. Strateji kullanımının öğrenmeyi olumlu etkilediğini düşünüyor. Nasıl öğrendiğini biliyor fakat her zaman uygulamıyor.
18	Bilgi-yaşantılarla ve çaba ile ilgilidir. Öğrenme- sosyal çevre ile ilgili çaba ve disiplin önemli, uzun zaman alan bir süreçtir.	Öğrenme stratejilerini kullanıyor. Strateji kullanımının öğrenmeyi olumlu etkilediğini düşünüyor. Nasıl öğrendiğini biliyor fakat her zaman uygulamıyor.
19	Bilgi-yaşantılar ve çabayla ilgilidir. Öğrenme-sosyal çevrede gerçekleşen, hemen oluşmayan, zaman alan deneyimlerle ve çabayla ilgili bir süreçtir. Toplumsal inançlar ve kültür öğrenmede etkilidir.	Öğrenme stratejilerini kullanıyor. Strateji kullanımının öğrenmeyi olumlu etkilediğini düşünüyor.
20	Bilgi-yaşantılar ve çaba ile ilgilidir. Öğrenme-yaşam boyu her yerde devam eden uygulamaya dayalı süreçtir. Sosyal çevre ve kişisel özellikler öğrenmede önemlidir.	Öğrenme stratejilerini kullanıyor. Tekrar yapıyor.

Tablo 6'da görüldüğü gibi araştırmanın katılımcıları olan, ayrıca cinsiyet, sınıf ve not ortalaması gibi değişkenler açısından çeşitlenmeye çalışılan sınıf öğretmeni adaylarının bilgiyi yaşantı ve çabayla elde edilen donanım, gereksinim ya da zihinle ilgili bir kavram olarak değerlendirirken, öğrenmeyi genel olarak sosyal çevre ve çaba ile ilişkilendirdikleri, zaman alan bir süreç olarak açıkladıkları ancak motivasyonun, merak ve özgüvenin de öğrenmede önemli olduğunu vurguladıkları görülmektedir. Sınıf öğretmeni adaylarının bilişbilgilerine ilişkin görüşleri doğrultusunda ise yaklaşık üçte ikisinin öğrenme stratejilerini düzenli olarak kullandığı, iki öğrencinin stratejileri sınav haftalarında kullandığı, 1 öğrencinin ise strateji kullanmadığı, öğrencilerin yarısına yakınının strateji kullanımının öğrenmede önemli olduğunu ifade ettiği, öğrencilerin bir kısmının ise planlamaya ve izlemeye yönelik etkinlikler gerçekleştirdiği görülmektedir.

Sınıf öğretmeni adaylarının epistemolojik inançlarına ve bilişbilgilerine ilişkin görüşleri karşılaştırıldığında, bilgiyi bir anlamlandırma süreci ve öğrenmeyi çaba, süreç ve sosyal çevre ile açıklayan öğrencilerin tamamının öğrenme stratejilerini kullandığı, bu öğrencilerden kimilerinin ise planlama, izlemeye yönelik stratejiler kullandığı (ör; 1., 3., 5., 10. öğrenciler), bilginin zihinle ilgili olduğunu ifade eden 4. öğrencinin bilgiyi anlamlandırmaya yönelik stratejiler kullandığı, öğrenmeyi meslek yaşamı ve kişisel gelişimi için bir gereklilik olarak ifade eden 15. öğrencinin öğrenmelerini izleyip gözden geçirdiği, düzenlediği, öğrenmeyi çevredeki kişilerin dikte ettirdiklerini kabul etmek olarak değerlendiren 17. öğrencinin öğrenmesini izlemeye dönük herhangi bir strateji kullanmadığı da araştırmanın bulguları arasındadır.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Sınıf öğretmeni adaylarının epistemolojik inançları ve bilişbilgilerine ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bu araştırmanın sonuçları bulgular doğrultusunda; sınıf öğretmeni adaylarının epistemolojik inançlarına ilişkin görüşleri, sınıf öğretmeni adaylarının bilişbilgilerine

ilişkin görüşleri ve sınıf öğretmeni adaylarının epistemolojik inançları ve bilişbilgileri arasındaki ilişki biçiminde ortaya konularak tartışılmıştır.

Sınıf öğretmeni adaylarının bilginin ne olduğuna ilişkin görüşleri farklılaşmakla birlikte en çok doğuştan gelmeyen, çevreyle yaşantılar sonucu (sentez, yorumlama ve kullanma) yaşayarak elde ettiğimiz donanımlar ve tüm yaşam boyunca insanların kazanmaları gerekli olan bir konu ile ilgili şeyler olduğu yönündedir. Bunun yanı sıra, öğretmen adayları bilginin uğraşılmadan elde edilmeyen, edinmek için çaba gerektiren bir şey olduğunu, bir şeyler yapmak, ilerlemek, üretmek için bir gereksinim olduğunu ifade ederken, iki öğretmen adayı da kavramların ve kavramlar arasındaki ilişkilerin zihinde anlamlandırılmasının bilgi olduğunu dile getirmektedirler. Sınıf öğretmeni adaylarının bilgi tanımlamalarını farklı biçimlerde ifade etmekle birlikte, genel olarak bilgiyi bir edinim olarak değerlendirdikleri ve bu süreçte kişisel yorumların ve anlamlandırmanın etkili olduğu yönünde görüşlere yer verdikleri görülmektedir. Öğretmen adaylarının öğrenmenin ne olduğuna ilişkin görüşleri doğrultusunda, öğrenmenin bilginin ne olduğuna ilişkin görüşlerine paralel olarak, ağırlıklı olarak sosyal çevrede gerçekleşen, çaba gerektiren, zaman alan bir süreç olarak açıkladıkları görülmektedir. Kimi öğrenciler öğrenmeyi kişisel özellikler ve çabaya bağlı bir süreç olarak açıklarken bir öğrenci de öğrenmenin sadece zihinsel özelliklere dayalı olarak gerçekleştiği yönünde görüş bildirmiştir. Öğrencilerin öğrenme sürecini etkileyen etmenler ilişkin görüşleri incelendiğinde ise büyük bir kısmının öğrenmede ailenin, öğretmenin ve arkadaş çevresinin etkili olduğunu, çalışmanın, yaparak yaşayarak öğrenmenin en etkili öğrenme olduğunu ifade etmenin yanı sıra, özgüven, istek, motivasyon ve ilgi gibi kişiye bağlı etmenlerin de öğrenmeyi etkilediğini ifade ettikleri görülmektedir. Öğretmen adaylarının bu görüşlerini destekleyen birçok araştırma bulgusu bulunmaktadır. Chai, Khine, Teo (2006), Singapur'da 537 öğretmen aday üzerinde tarama türünde gerçekleştirdikleri çalışmada öğrencilerin epistemolojik inançlarla ilgili olarak benzer görüşlere sahip olduklarını belirlemişlerdir. Öğretmen adayları öğrenmede çabanın gerekliliğini vurgulamakla birlikte, bilginin kesin olmadığına inanmaktalar ancak uzmanların açıkladıkları bilgiye de inandıkları yönünde görüş bildirmişlerdir. Cheng ve diğerleri (2008) tarafından öğretmen adayları üzerinde yapılan araştırma da öğretmen adaylarının öğrenmenin yeteneğe bağlı olduğundan çok çabaya bağlı olduğuna, bilginin değiştiğine inandıkları ve öğretim sürecinde yapılandırmacı yaklaşımı vurguladıkları görülmektedir.

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının bilişbilgilerine ilişkin görüşleri doğrultusunda, büyük bir kısmının öğrenme stratejilerini kullandıkları ve bu stratejilerin büyük bir kısmının yineleme stratejileri olduğu söylenebilir. Ayrıca öğretmen adaylarının strateji kullanımının öğrenmelerinde kalıcılığı sağladığı ve daha kısa zamanda öğrenmelerine yardımcı olduğu yönünde görüş bildirdikleri ve öğrencilerin bir kısmının kendi öğrenmelerini planlamaya ve izlemeye yönelik stratejiler kullandıkları da araştırmanın sonuçları arasındadır.

Sınıf öğretmeni adaylarının epistemolojik inançlarına ve bilişbilgilerine ilişkin görüşleri karşılaştırıldığında, bilgiyi bir anlamlandırma süreci ve öğrenmeyi çaba, süreç ve sosyal çevre ile açıklayan öğrencilerin tamamının öğrenme stratejilerini kullandığı, bu öğrencilerden kimilerinin ise planlama, izlemeye yönelik stratejiler kullandığı (ör; 1., 3., 5., 10. öğrenciler), bilginin zihinle ilgili olduğunu ifade eden 4. öğrencinin bilgiyi anlamlandırmaya yönelik stratejiler kullandığı, öğrenmeyi meslek yaşamı ve kişisel gelişimi için bir gereklilik olarak ifade eden 15. öğrencinin öğrenmelerini izleyip gözden geçirdiği, düzenlediği, öğrenmeyi çevredeki kişilerin dikte ettirdiklerini kabul etmek olarak değerlendiren 17. öğrencinin öğrenmesini izlemeye dönük herhangi bir strateji kullanmadığı da araştırmanın bulguları arasındadır. Gerek yurt içinde gerekse yurt dışında yapılan kimi araştırmalarda benzer bulgular elde edilmiştir. Dahl ve diğerleri (2005), üniversite öğrencileri üzerinde gerçekleştirdikleri çalışmalarında öğrencilerin epistemolojik inançları ile öğrenme stratejileri arasındaki ilişkiyi incelemişler ve araştırma sonucunda bilginin basitliğine ve öğrenme sürecinin doğuştan belirlendiğine inanan öğrencilerin daha çok yineleme stratejilerini kullandıkları, meta-bilişsel stratejileri ve eleştirel düşünme stratejilerini daha az kullandıklarını açıklamışlardır. Sonuç olarak, epistemolojik inançlar ile öğrenme stratejileri arasında bir ilişkiden söz etmişlerdir. Bir başka araştırmada Deryakulu (2004), üniversite öğrencilerinin epistemolojik inançları ve öğrenme ve ders çalışma stratejileri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırma sonucunda, öğrenmenin çabaya bağlı olduğuna inanan öğrenciler, okula ve akademik görevlere yönelik daha olumlu tutumlara ve daha yüksek güdülenmişlik düzeylerine sahip olup, çalışmalarına ayıracakları zamanı önceden planlamakta, daha az sınav kaygısı yaşamakta, dikkatlerini çalıştıkları konu üzerinde daha fazla

yoğunlaştırabilmekte, bilgi işleme stratejilerini daha etkin kullanmakta, öğretim materyalindeki önemli noktaları daha iyi belirleyebilmekte, öğrenme sürecinde destekleyicileri, kendilerini değerlendirme stratejilerini ve sınav stratejilerini daha etkili kullanabilmektedirler. Bunlarla birlikte, tek bir doğrunun varolduğuna inanan öğrenciler, öğrenilenlerin kalıcılığını destekleyici materyalleri daha fazla kullanmakta, okulda başarılı olabilmek için daha fazla güdülenmekte ve öğrendiklerini sınamak amacıyla stratejileri daha fazla kullanmaktadır.

Bilginin yaşantılarla ve çabayla elde edildiği yönünde görüş bildiren öğrencilerin öğrenmeyi de benzer biçimde tanımlayarak çabanın ve yaşantıların öğrenmede etili olduğunu ifade ettikleri ve bilişbilgilerine ilişkin de farkındalıklarının yüksek olduğu görülmektedir.

Bu sonuçlar, aynı zamanda öğrencilerin akademik başarılarının daha belirgin biçimde artmasında da epistemolojik inançları ve bilişbilgisi stratejilerini önemli bir araç olarak karşımıza çıkarmaktadır. Bu durum öğrencilerin kendilerini ifade yollarından birisidir. Nitekim, birçok öğrencinin akademik başarı ya da başarısızlıklarını bu duruma bağlı olarak açıkladıkları belirlenmiştir. Buna göre, öğrencilerin öğrenmeye olan inançları arttıkça ve bilişbilgilerini etkili biçimde yönettikçe başarıları artmaktadır. Alanyazında bu bulguyu destekleyen araştırmalara da rastlanmaktadır. Cano (2005), 1600 öğrenci üzerinde yaptığı çalışmada öğrencilerin epistemolojik inançları ile öğrenme yaklaşımlarının çalışmaları ve akademik başarıları üzerindeki etkiyi incelemiştir. Araştırmada, öğrencilerin epistemolojik inançları ile öğrenme yaklaşımlarının çalışmaları üzerinde etkiye sahip olduğu, ayrıca da öğrencilerin akademik başarıları ile epistemolojik inançları ve öğrenme yaklaşımlarının ilişkili olduğu görülmüştür.

Sonuç olarak, öğretmen adaylarının epistemolojik inançları ne denli olgunlaşırsa, bilişbilgisi stratejilerini etkili biçimde kullanırlarsa o ölçüde etkili öğrenciler ve öğretmenler olacağı bir gerçektir. Bu nedenle, öğretmen adaylarının bu kavramlarla ilgili bilinçlilik düzeylerinin artırılması ve buna yönelik etkinliklerin gerek aldıkları derslerle bütünleştirilmesi gerekse bu konuda farklı eğitim ortamları (seminer, konferans ..gibi) ile desteklenmesi önerilebilir. Özellikle sınıf öğretmenleri bireylerin hayatında ayrı bir yer ve önem taşıyan öğretmenlerdir. Bu açıdan onların öğrenmeye yönelik belli bir olgunlukta inançlara sahip olmaları, bilişbilgisi stratejilerini doğru ve yerinde kullanmaları öğrencilerini etkili bir biçimde yetiştirmelerinde önemli bir etkiye sahip olacaktır.

Sınıf öğretmeni adaylarının epistemolojik inançları ve bilişbilgilerine ilişkin görüşlerinin belirlendiği bu araştırma, çeşitli veri toplama araçları kullanılarak ve akademik başarı, ve öğrenme stili gibi kimi değişkenlerle ilişkilendirilerek gerçekleştirilebilir. Yine, araştırma cinsiyet, sınıf düzeyi gibi değişkenler göz önüne alınarak karşılaştırmalar yapılabilecek biçimde yeniden düzenlenebilir.

KAYNAKÇA

- Brownlee, J. (2003). Paradigm shifts in pre-service teacher education students: case studies of changes in epistemological beliefs. *Australian Journal of Educational & Developmental Psychology*, 3, 1-6.
- Brownlee, J., Purdie, N. & Boulton-Lewis, G. (2001). Changing epistemological beliefs in pre-service teacher education students. *Teaching in Higher Education*, 6 (2), 247-268.
- Cano, F. (2005) Epistemological beliefs and approaches to learning: their change through secondary school and their influence on academic performance. *British Journal of Educational Psychology*, 75, 203-221.
- Chai, C. S., Khine, M. S. & Teo, T. (2006). Epistemological beliefs on teaching and learning: a survey among pre- service teachers in Singapore. *Educational Media International*, 13 (4), 285- 298.
- Cheng, M. M. H., Chan, K- W., Tang, S. Y. F. & Cheng, A. Y. N. (2008). Pre-service teacher education students' epistemological beliefs and their conceptions of teaching. *Teaching and Teacher Education*, 1-9. (Article in press).
- Clarebout G., Alan, J., Luyten, L. & Bamps, H. (2001). Assessing epistemological beliefs: Schommer's questionnaire revisited. *Educational Research and Evaluation*, 7 (1), 53-77.
- Dahl, T. I., Bals, M. & Turi, A. L. (2005). Are students' beliefs about knowledge and learning associated with their reported use of learning strategies. *British Journal of Educational Psychology*, 75, 257-273.
- Deryakulu, D. (2004). Üniversite Öğrencilerinin Öğrenme ve Ders Çalışma Stratejileri İle Epistemolojik İnançları Arasındaki İlişki. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 38, 230 -249.
- Drmrod, J. E. (1990). *Human learning*. New York: Macmillan Company.

- Eggen, P. & Kauchak, D. (2001). *Educational psychology: Classroom connections*. New York: Macmillan.
- Fisher, A. & Rush, L. (2008). Conceptions of learning and pedagogy: developing trainee teachers' epistemological understandings. *Curriculum Journal*, 19 (3), 227-238.
- Gay, L. R. (1987). *Educational research competencies for analysis and application* (3rd.Ed.). London: Merrill Publishing Company.
- Gürkan T. & E. Gökçe. (2000). *Türkiye'de ve Çeşitli Ülkelerde İlköğretim*. Ankara.
- Hacker, D. J. & Dunlosky, J. (2003). Not all metacognition is created equal. *New Directions for Teaching and Learning*, 95, 73-79.
- Hofer, B.K. (2001). Personal epistemology research: Implications for teaching and learning. *Journal of Educational Psychology Review*, 13 (4), 353-83.
- Huitt, W. (1997). *Metacognition. Educational psychology interactive*. Valdosta, GA: Valdosta State University.
- Kavak, Y. (1997). *Dünya da ve Türkiye'de İlköğretim*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Miles, M. B. & Huberman A.M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded source book*. Thousand Oaks, CA: Sage Pub.
- Perry, W. G. (1981). Cognitive and ethical growth: the making of meaning. In A. W. Chickering (Ed.), *The modern American college*. San Francisco: Jossey-Boss, 76-116.
- Schommer, M. A. (1990). Effects of beliefs about the nature of knowledge on comprehension. *Journal of Educational Psychology*, 82, (3), 498-504.
- Sternberg, R. J. (1988). *Intelligence applied*. Orlando, FL: Harcourt Brace Jovanovich.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2005). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları.